

Jan Žák

Rýmy a glosy

RÝMY A GLOSY

Jan Žák

RÝMY A GLOSÝ

Jan Žák

Text © 2017, Jan Žák

Grafická úprava a sazba © 2017, Lukáš Vik

Obálka a obrázky © 2017, Josef Burger

1. vydání © 2018, [Lukáš Vik - E-knihy hned](#)

ISBN ePub formátu: 978-80-7536-204-9 (ePub)

ISBN mobi formátu: 978-80-7536-205-6 (mobi)

ISBN PDF formátu: 978-80-7536-206-3 (PDF)

Konverze do elektronických formátů:

webdesignér Lukáš Vik

<http://www.lukasvik.cz>

Úvod

Aby nedošlo k mýlce: Nejedná se o záněty nosní sliznice, nýbrž o zvukovou shodu na konci dvou nebo více veršů. Prostě jsem se odhodlal vydat soubor rýmovaček, které se mi nahromadily za léta mého veršotepectví. Je jich sto tři. Dlouho jsem váhal, ale nedávná příhoda mě přesvědčila, že po léta „silážované“ verše by mohly někoho zajímat. To když kamarád Josef skoro zaslzel dojetím, když dostal ode mě kopii básničky, kterou jsem napsal před dvaapadesáti léty k jeho svatbě. Připomněl si roky života před svou svatbou, po které s manželkou emigrovali do Švédska, takže měli jiné starosti než pečovat o nedůležitý list papíru. Ta básnička má dnes pro oba manžele téměř historickou cenu. A vůbec jim nevadí, že je to pouhá rýmovačka.

Rýmy ve verších mají nejenom libozvučný efekt, ale navozují i rytmus, který má značný vliv na příjemné vnímání mluveného slova. Málokdo si uvědomuje, jak velký vliv na život rytmy mají. Je to střídání fází nějakého děje, od střídání ročních období až po šílení davů při rytmičké hudbě na technopárty. Existují i koncerty bicích nástrojů, kde dominantním vjemem diváka je právě rytmus. Známé jsou i biorytmy s určitým vlivem na život každého jedince.

Jsem si velice dobře vědom toho, že rýmovačky v této knížce mají k poezii hodně daleko, ale kromě milovníků výpravných básnických sbírek, kde rýmování jaksí ustupuje do pozadí, určitě někdo má rád právě tyto obyčejné básničky.

Pro zpestření je většina básniček doplněna glosami, které vysvětlují okolnosti vzniku veršování a „prozrazují“ zajímavé podrobnosti o aktérech, z nichž by někteří mohli být směle označeni jako VIP, tedy skutečné osobnosti, rozhodně důležitější než některé načančané fifleny, označované jako celebrity, které ani neví, co je hora Říp. Vzhledem ke značnému časovému odstupu od zrodu veršů do současnosti už někteří oslavenci nežijí, nicméně jejich jména by neměla upadnout v zapomenutí, proto se nerozpakuji v glosách o nich hovořit. Do určité míry jsou tyto prosté rýmovačky i svědkem doby, ve které jsme žili, glosy jsou možná zajímavější než jednotlivé básničky.

Tato knížka třeba někoho inspiruje k pokusu napsat přání tomu, na kom mu záleží, což vyloudí úsměv na tváři autora i oslavence. Tak tedy píšme a mějme se rádi.

Autor

Menu

- I. kapitola : Přání k narozeninám
- II. kapitola : Svatební přání
- III. kapitola : Verše do důchodu
- IV. kapitola : Co život dal

I. PŘÁNÍ K NAROZENINÁM

Šedesátka pana Waltera (*Listopad 1965*)

Čtrnáctého listopadu tenkrát roku pět
pan Walter se narodil, prvně viděl svět.

Od té doby uplynulo šedesáte roků,
za ten čas se nadělala řada chybných kroků.

Jeden čas to bylo v módě dělat posudky,
dokonce se nekoukalo ani na skutky.

Dneska však je doba jiná, na činy se hledí
a ten dnešní posudek pravdu má a sedí.

Všichni známe pana Waltera, muže v pozadí,
který svými zkušenostmi vždy rád poradí.

Od frézaře po ministra, se všemi se zná
a na všechno vlastní názor hned si udělá.

Motocykly konstruuje řada chytrých hlav,
ale ze všech nejlépe náš pan Jaroslav.

K tomu faktu není třeba vůbec žádných vět,
to je úspěch, před nímž smeká motorový svět.

Pan Walter je jeden z mála, za něž mluví činy,
chyba je, že za něj druzí jezdí do ciziny.

Pravda je, že má vždy pravdu, i kdyby ji
neměl,
nikomu však neublíží, to by ani nechtěl.

Kromě strojů ještě má jednu velkou lásku,
sbírá houby, denně nosí domů plnou tašku.

Nakládat je umí skvěle, to my dobře víme,
když přinese sklenici, hned ji celou sníme.

Kromě toho je mu dneska roků šedesát
a my, pane Jaroslave, přišli jsme vám přát.

Přejeme vám štěstí, zdraví, aspoň do sta roků
a v sezoně spoustu hub, hřib na každém
kroku.

Pak vám ještě přejeme procestovat svět
a ke štěstí úplnému snachu jako květ.

*Jaroslav Walter byl synem Josefa Waltera, zakladatele
firmy Walter, a. s., uznávaného odborníka na výrobu
motorů. Pan Jaroslav, tak jsme mu familiárně říkali,
vedl v konstrukčním oddělení Českých závodů moto-
cyklových ve Strakonících malou skupinu konstruktérů
vynikajících závodních silničních motocyklů, spjatých
se jmény závodníků, kterými byli František Bartoš, Jiří*

Košťíř, Jaroslav Žipek, Václav Parus, Stanislav Malina, František Boček, Karel Bojer a Bohumil Staša. Málokdo asi ví, že i tovární jezdec Jarvy František Šťastný, legenda, startoval na několika mezinárodních závodech na motocyklu ČZ 250 OHC.

Naši konstrukční kancelář často navštěvoval zasloužilý mistr sportu Stanislav Malina (1926 – 1964). Byl čtyřnásobným mistrem Československa, závodil na strojích ČZ 125, 250 i 350 ccm.

Jednou jsem byl svědkem následujícího rozhovoru Standy Maliny s panem Walterem: „Pane Jaroslave, na posledním silničním závodě se mi zadřelo lanko spojky, takže jsem závod musel vzdát.“ „A mazal jste to?“ Tenkrát byly novinkou bowdeny s teflonovou výstelkou a Standa nevěděl, jestli se má lanko v bowdenu mazat, tak pro jistotu řekl: „Mazal.“ Pan Walter kontroval: „Tak to jste neměl!“ Standa se ale vzápětí opravil: „Vlastně – ne, nemazal.“ Dočkal se ale ohromující odpovědi: „Ale to jste teprve neměl!“ Zkrátka – pan Walter měl vždycky pravdu.

Z celé plejády silničních motocyklových závodníků si největší pozornost zaslouží snad Bohumil Staša. Měl úžasný talent, absolvoval více než 400 závodů, z nich přes sto vyhrál, na stroji ČZ se stal devětkrát mistrem Československa. Politická situace v naší republice mu ale neumožňovala zúčastňovat se závodů mistrovství světa

v zahraničí, kde by rozhodně jeho talent také zazářil.

Šedesátka Františka Kováře (*Říjen 1981*)

Všichni, co tu sedíme, už se léta známe,
na ty roky, co jsou pryč, své vzpomínky máme.
Franta Kovář jich má nejvíc, protože on stál
u začátku lyžování, jemuž srdce dal.

Všichni, co tu sedíme, máme lyže rádi,
snad i proto, že jsme byli vždycky kamarádi.
Franta Kovář uměl vždycky partu správně
stmelit,
o radost i o zármutek znal se s každým dělit.

Všichni, co tu sedíme, máme rádi hory,
když je chvíli nevidíme, tak nás srdce bolí.
Franta Kovář ten vždy hory přímo miloval,
za ty kopce zasněžené život snad by dal.

Všichni, co tu sedíme, máme doma lyže,
na tisíce příběhů lyžování víže.
Franta Kovář, ten s příběhy vždycky v čele
stál,
byly doby, kdy si lyže do postele bral.

Všichni, co tu sedíme, máme doma saně,
někdo méně, někdo více naříká si na ně.
Franta Kovář musel také skládat kruté daně,
nám však radil, jak se bránit a jak vyzrát na ně.

Všichni, co tu sedíme, máme někdy potíže,
co všechno se může stát, je někdy až k nevíře.
Franta Kovář, ten potíže prostě neuznává,
optimismu na kvadrát přednost vždycky dává.

Všichni, co tu sedíme, máme někdy bol.
Co nám potom pomůže? Přece alkohol!
Franta Kovář, ten byl dlouho nepřitelem pití,
sám však poznal, že bez pití život není k žití.

Všichni, co tu sedíme, alkohol si nalijem,
bakterie, co jsou v nás, rázem všechny
zabijem.
Franta Kovář musí jít samozřejmě vzorem,
protože je Velký Šéf, větší než byl Golem.

Všichni, co tu sedíme, můžem si jen přát,
aby i nám jednou bylo taky šedesát.
Franta Kovář dneska vyhrál, šedesátku slaví,
my všichni mu přejeme dlouho pevné zdraví,

k tomu dobrou pohodu na chalupě, v lese,
ať se před tou jeho pilou každá souška třese!
Ať nemusí před saněmi na výměnek utíkat,
teď už nemá žádný důvod na fabriku naříkat.

Ať nám ještě dlouhá léta vypráví a radí,

my ho přece všichni máme doopravdy rádi.

Pro strakonické lyžaře to byl a ve vzpomínkách stále ještě je PAN Kovář. Celý život pracoval jako elektrikář v ČZM, ale všechnen svůj volný čas věnoval výchově mladých lyžařů. Bez něho by se ve Strakonících asi nelyžovalo, jeho trenérskými rukama prošla obrovská řada sportovců, mezi nimi i olympionici, Miloš Bečvář a Josef Jánský.

František Kovář byl prototyp vzorného trenéra, byl to náš učitel, psycholog, kamarád i autorita. Dával nám i rady do života, kladl důraz na pracovitost, kterou dokázal interpretovat svým svérázným způsobem, odpovídajícím tehdejší době: „Když má žena roupy, je třeba pořídit jí dítě a krávu. Když ještě nedá pokoj, musí následovat druhé dítě a druhá kráva. Pokud ani to nepomůže, pak tedy třetí dítě a třetí kráva, a ženu roupy určitě přejdou.“

Svou manželku respektoval, ale ona nerada viděla jeho sportování. Dokonce mu jeho lyže schovávala, aby nemohl jet na závody. On jednou své lyže opravdu našel, a to když mu je manželka zastlala do postele.

Dobrý konstruktér má život věčný (Únor 1983)

Začalo to nenápadně jednou koncem února,
k Pudilům když zavolali porodního doktora.

Je tomu půl století, co se Fanda narodil
a za pár let bez problémů první motor
nahodil.

Od té doby uplynula pěkná řádka let,
Pudilovy motocykly udivují svět.

Líbí se snad každému, kdo motorům rozumí,
jenom jejich výroba prosadit se neumí.

Objektivní potíže stále vládnou světem.
Kdo to bude vysvětlovat jednou našim dětem?

Éra slávy motocyklů ze Strakonice mizí,
zavádí se výroba odborníkům cizí.

Brzy budem ve zbrojovce vyrábět jen košťata,
konstruktéři půjdou hledat jinou práci za vrata.

Jak se na nás budou dívat jednou naši
potomci?

Budou myslet, že jsme byli neskonální
odborníci.

Fanda může klidně spát, jeho se to netýká,
víc už dělat nemůže. Život ale utíká.

Kdo dá čas a kdo dá šanci tvořit, jak se patří?
Fanda přece umí dělat za dva, možná za tři!

Proto dneska všichni sborem Fandovi chcem
přát,
aby mohl v klidu tvořit to, co má tak rád:

Aby kreslil motocykly na úrovni světové
s elánem a odvahou, jako mají rekové.

Aby se mu tak jako vždy jeho práce dařila,
aby jeho motocyklům věčná sláva patřila!

Inženýra Františka Pudila lze nazvat geniálním konstruktérem své doby, byl důstojným následovníkem legendárního konstruktéra motocyklů Jaroslava Waltera. Měl jsem to štěstí sdílet s ním řadu let stejnou konstrukční kancelář a šest dlouhých roků s ním dálkově studovat Vysokou školu strojní a elektrotechnickou v Plzni. Můj obdiv k jeho konstruktérské tvorbě vycházel ze znalosti jeho pracovitosti, rýsovací prkno měl i doma. Byl au-

torem třiceti patentů, a všechny konstrukce čtyřdobých motocyklových motorů ČZ v kubaturách 125, 175, 200, 250, 350 a 400 pocházely od něho. Zlatým hřebem jeho tvorby byl závodní čtyřtaktní čtyřválec OHC 420 ccm, který dosahoval rychlosti 260 km/hod.

František Pudil předběhl dobu snad o celé století, takže jak to v takových případech bývá, jeho tvorba končila většinou v trezorech. Pro ilustraci uvedu intermezso z té doby: František neuznával podávání zlepšovacích návrhů, podle něho má být práce hned dokonalá. Proto mě překvapilo, když jednou se mi kamarádsky svěřil: „Musím své nové konstrukce podat jako zlepšovací návrhy, abych měl zaevidovaný doklad, že jsem něco vytvořil. Trezory jsou bezedná studna.“ František byl i nadšeným pilotem v bezmotorovém létání.

Jeho bratr Jaroslav Pudil byl legendou mezi soutěžními motocyklovými jezdci. Na čtrnácti Mezinárodních šestidenních motocyklových soutěžích jako člen Trophy týmu získal několik zlatých medailí, a v šlapačkových závodech, tenkrát začínajících, mu málokdo stačil.

Padesátník je jako správně zaběhnutý motor *(Duben 1978)*

Půl století uplynulo od onoho dne,
co jste se nám narodil a řekl, jsem zde.

Vyrůstal jste jako z vody ve statného
blondáka,

který se pak vypracoval v motoristu, sportáka.
Motory, to je ta vášeň, která s vámi cloumá,
vaše duše neposedná motocykly zkoumá.

Všechny dívky v okolí hrozně to prý žere,
že Jaroslav ze zkušebny na ženy tak kašle.

Nabízí se v každém věku, zkušené i zajíci,
ale Jarda, ten má pořád jen ruměnc na líci.

Šeptá se však v kuloárech, že jedna už zabírá,
že každý chlap v padesáti na věc jinak nazírá.

Dá se tedy očekávat, že se věci změní,
zejména když všechny ženy šediny si cení.

Dneska vlastně začínáte druhou půlku života.
Ať vám k tomu vaše srdce ještě dlouho
rozkvétá.

Budte na nás pořád hodný jako vlastní táta,
ať každý z nás každé ráno do práce rád chvátá.

Ať můžeme říkat pořád, že vás máme rádi,
že jste člověk na svém místě, že jsme
kamarádi.

Tuhle básničku jsem napsal pro Jaroslava Tůmu, vedoucího zkušebny motocyklů v ČZM Strakonice, k jeho padesátinám. O jeho kvalitách svědčí skutečnost, že vydržel v této exponované funkci od roku 1956 až do svého důchodu v roce 1990, tedy celých čtyřiatřicet let. Při nedávném rozhovoru s ním se mi svěřil, jak musel čelit silnému politickému tlaku, aby mohl jako nestraník řídit kolektiv pětáctýřiceti techniků, kteří zajišťovali vývoj závodních i sériových motocyklů ČZ.

Jarda Tůma, jako šéf zkušebny Vědecko-výzkumné základny, což byl oficiální název vývojového pracoviště techniků a zkušebních jezdců, byl nejen odborníkem na svém místě, ale uměl se za své lidi vždy postavit a hájit je. Sám jsem byl svědkem jeho telefonátu s příslušníky SNB z Milína: „Soudruhu vedoucí, teď nám tady projel náměstím váš jezdec s červenou espézetkou rychlostí přes sto kilometrů za hodinu. Žádáme jeho přísné potrestání!“ Jarda ale v klidu opáčil: „Pánové, to je vaše starost! Proč jste si ho nechytily?“

Motoristé nestárnou (Červen 2017)

Zlatou éru motocyklů v ČZM jsme zažili
a o slávu značky ČZ jsme se všichni snažili.

Nejvíce se zasloužili soutěžáci zvučných jmen,
Pudil, Roučka, Darebný, Polánka, Zemen.

My se dneska zaměříme na jednoho z nich,
byl to jezdec, bouřlivák, tedy žádný mnich.

Je to Zdeněk Polánka, motorista známý,
s jakou vervou závodil, vzpomeňte si s námi.

Soutěže i motokros byly jeho doménou,
určitě si na něho i děvčata vzpomenou.

Býval totiž idolem každé mladé krásky,
mnohým teď už přibyly v obličejí vrásky.

Čas utíká jako voda, zastavit se nedá,
i když Zdeněk vždycky býval eminence šedá.

Letos v červnu, šestnáctého, dozvěděl se svět,
že Zdeňkovi Polánků je osmdesát pět.

Přesto, že ten čas příliš rychle utíká,
Zdeněk dělá každý den, že se ho to netýká.

Trénuje už na oslavu sta let svého žití,
říká, že čas za ocas přece jednou chytí.

Zdeňku, ty si zasloužíš dožít se sta let,
drž se, bojuj jak za mlada, kdy ti patřil svět!